

Lorestan University

Online ISSN: 2717-2325

Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas

journal homepage: <http://www.gsma.lu.ac.ir>

Research Paper

Environmental Psychology Analysis of Rural People's Aesthetic Behavior in Kermanshah Province: Application of Maslow's Pyramid of Needs

Sahra Mohammadi-Mehr ^a, Masoud Bijani ^{b*}

^a Former M.Sc. Student of Agricultural Extension and Education, College of Agriculture, Tarbiat Modares University (TMU), Tehran, Iran.

^b Associate Professor, Department of Agricultural Extension and Education, College of Agriculture, Tarbiat Modares University (TMU), Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 20 October 2021;

Accepted: 17 February 2022

Available online 02 May 2022

Keywords:

Need to esteem,
Behavior measurement,
Aesthetic,
Environment,
Kermanshah.

ABSTRACT

The purpose of this study was to analyze the aesthetic behavior of villagers from the perspective of environmental psychology using Maslow's pyramid of needs. The research method was descriptive-analytical using a survey. The statistical population included the rural people of Kermanshah province, 385 of whom were selected by stratified random sampling with proportional assignment. The research instrument was a questionnaire whose validity was confirmed by a panel of agricultural extension and education experts. Its reliability was calculated by performing a pre-test using Cronbach's alpha coefficient ($0.71 \leq \alpha \leq 0.82$) which indicates the acceptable reliability of the research instrument. The findings showed that most of the respondents were in the fourth level (need to esteem). One-way analysis of variance (ANOVA) and LSD paired comparison post hoc test showed that there is a significant difference among rural people with the levels of "physiological", "safety", "social", "esteem" and "aesthetic" needs in terms of environmental aesthetic behaviors; In this way, people with "physiological-safety needs" exhibit low aesthetic behavior, "social needs" exhibit moderate behavior, and individuals with "esteem-aesthetic needs" exhibit higher-level aesthetic behavior, which is consistent with Maslow's pyramid philosophy of needs. According to the obtained results, suggestions were made to improve the environmental aesthetic behavior of the villagers.

1. Introduction

Due to the special proximity they have to the surrounding nature, the villages of Iran both have the greatest impact on their environment and get the greatest impact from it, and in this sense, the villagers have the most connection with the environment; So that the rural areas and especially the agricultural sector have had different contemporary and historical civilizations during different periods of time, and the agricultural landscape has always been a major factor in the beauty of the village. At the same time, humans disrupt the balance of the environment and cause

destruction of its beauty by indiscriminate and out-of-capacity interference. Therefore, understanding the environmental problem and its initial understanding is a necessary condition for basic measures to destroy the beauty of the environment due to excessive development, which is one of the most important measures, especially in rural communities, is the development and expansion of environmental aesthetic behaviors. In the meantime, changing people's knowledge and attitude is the main issue, which is among the most powerful tools to reduce and stop irresponsible human behavior; Due to the lack of

*Corresponding Author.

Email Addresses: s.mohammadmehri@modares.ac.ir (S. Mohammadi-Mehr), mbijani@modares.ac.ir (M. Bijani)

To cite this article:

Mohammadi-Mehr, S., & Bijani, M (2022), Environmental psychology analysis of rural people's aesthetic behavior in Kermanshah province: Application of Maslow's pyramid of needs. Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas, 3(10), 1-18.

Doi:10.52547/gsma.3.2.1

proper environmental planning and lack of attention to preserving the beauty of natural resources in the past, human environmental crises have become more and more difficult day by day. At the beginning, attention to aesthetic values had a low priority, at least in discussions related to the environment, because they were discussed as a luxury discussion and for humans only after the fulfillment of vital needs (physiological and safety). Almost models have been developed for human needs, and one of them has been made and used by environment designers to explain the human capabilities of the environment. The hierarchy of motivations with human needs was proposed by Abraham Maslow, a humanist psychologist, and has shown an ascending classification from immediate and basic needs to final and advanced needs. The purpose of this study was to analyze the aesthetic behavior of villagers from the perspective of environmental psychology using Maslow's pyramid of needs

2. Methodology

The research method was descriptive-analytical using a survey. The statistical population included the rural people of Kermanshah province, 385 of whom were selected by stratified random sampling with proportional assignment. The research instrument was a questionnaire whose validity was confirmed by a panel of agricultural extension and education experts. Its reliability was calculated by performing a pre-test using Cronbach's alpha coefficient ($0.71 \leq \alpha \leq 0.82$) which indicates the acceptable reliability of the research instrument.

3. Results

The findings showed that most of the respondents were in the fourth level (need to esteem). One-way analysis of variance (ANOVA) and LSD paired comparison post hoc test showed that there is a significant difference among rural people with the levels of "physiological", "safety", "social", "esteem" and "aesthetic" needs in terms of environmental aesthetic behaviors; In this way, people with "physiological-safety needs" exhibit low aesthetic behavior, "social needs" exhibit moderate behavior, and individuals with "esteem-

aesthetic needs" exhibit higher-level aesthetic behavior, which is consistent with Maslow's pyramid philosophy of needs.

4. Discussion

Due to the fact that the results of the analysis of variance test showed the significance of comparing the environmental aesthetic behavior of villagers at different levels of the pyramid of needs. As a result, it can be concluded that people's need level is effective on their environmental aesthetic behavior. Also, according to the division of the respondents in different levels according to Maslow's pyramid of needs, we came to the conclusion that the majority of the villagers studied are in the psychological-middle part (social needs and the need for respect) of the pyramid and a small number of respondents (83 people) They are placed on the upper level (need for environmental aesthetics) of the pyramid. On the other hand, social needs strongly influence behavior. Therefore, it is always tried to use behavioral models to solve the weak relationship between environmental aesthetic concern and behavior.

5. Conclusion

This research was carried out by considering the interdisciplinary perspective of aesthetic landscape and appropriate orientations of environmental psychology, which future researches can add sociological, social and cultural topics to these topics. On the other hand, conducting comparative studies between Iran and other countries can be useful for identifying the factors affecting environmentalist aesthetic behaviors at the social level and identifying the factors affecting the performance of environmental protection organizations and governments at the macro level. It is also important to measure the motivational factors affecting the environmentalist aesthetic behavior of the villagers and then to investigate the effective methods that can be effective in changing their views on the beauty of the environment.

Acknowledgments

A major part of the costs spent for this research was funded by Tarbiat Modares University (TMU). Accordingly, the authors specially thank the research practitioners of this university. A

special appreciation should also be expressed to responsive villagers as well as the interviewer group members.

دانشگاه لرستان

شاپای الکترونیکی: ۲۳۲۵-۲۷۱۷

فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی

<http://www.gsma.lu.ac.ir>

مقاله پژوهشی

تحلیل روانشناسی زیست‌محیطی رفتار زیبایی‌شناسی روستاییان استان کرمانشاه: کاربرد هرم نیازهای مازلو

صحرا محمدی مهر^۱، مسعود بیژنی^{۲*}

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

^۲ دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله

دریافت مقاله:

۱۴۰۰/۷/۲۸

پذیرش نهایی:

۱۴۰۰/۱۰/۲۸

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۲/۱۲

چکیده

هدف این پژوهش، تحلیل رفتار زیبایی‌شناسی روستاییان از دیدگاه روانشناسی زیست‌محیطی با استفاده از هرم نیازهای مازلو بود. روش تحقیق از نوع توصیفی - تحلیلی بود که استفاده از یک پیمایش انجام گرفت. جامعه آماری شامل روستاییان استان کرمانشاه بود که ۳۸۵ نفر از آنها با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب، انتخاب شدند. ابزار پژوهش، پرسشنامه‌ای بود که روابی آن توسط پانلی از متخصصان ترویج و آموزش کشاورزی مورد تأیید قرار گرفت. پایایی آن با انجام یک پیش‌آزمون و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ($0.71/82 \leq \alpha \leq 0.9$) محاسبه شد که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول ابزار تحقیق است. یافته‌ها نشان داد که بیشتر پاسخگویان در سطح چهارم (نیاز به احترام) قرار داشتند. آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه و آزمون تعقیبی مقایسات زوجی LSD نشان داد که بین روستاییان با سطوح نیازهای "فیزیولوژیکی"، "ایمنی"، "اجتماعی"، "احترام" و "زیباپسندی" از نظر رفتارهای زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؛ به این ترتیب که افراد با "نیازهای فیزیولوژیکی - ایمنی" رفتار زیباپسندی پایین، "نیازهای اجتماعی" رفتار متوسط و افراد با "نیازهای احترام - زیباپسندی" رفتار زیبایی‌شناسی سطح بالاتری را از خود بروز می‌دهند و این با فلسفه هرم نیازهای مازلو مطابقت دارد. با توجه به نتایج به‌دست آمده جهت بهبود رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی روستاییان، پیشنهادهایی ارائه گردید.

واژگان کلیدی:

نیاز به احترام،

رفتارسنجی،

زیبایی‌شناسی،

محیط‌زیست، کرمانشاه.

۱. مقدمه

کشورهای جهان بحرانی است و رو به وخامت دارد. به طوری که بحران محیط‌زیست ایران یکی از شدیدترین بحران‌های زیست‌محیطی شناخته شده در جهان است (Azizi, Khalkheili et al., 2012: 52; Ghassami et al., 2017: 6) و براساس شاخص عملکردی محیط‌زیستی، ایران در بین

جهان امروز، با مشکلات متعددی مانند گرمایش زمین، آلودگی هوا و کمبود آب روبه‌روست و رفاه و امنیت سیاره زمین در خطر است. متأسفانه وضعیت محیط‌زیست، توسعه پایدار و کیفیت زندگی در کشور ما مانند بسیاری از

* نویسنده مسئول

پست الکترونیک نویسندگان: (ص. محمدی‌مهر) s.mohammadimehr@modares.ac.ir، (م. بیژنی) mbijani@modares.ac.ir

نحوه استنادی به مقاله:

محمدی‌مهر، صحرا، بیژنی، مسعود (۱۴۰۱). تحلیل روانشناسی زیست‌محیطی رفتار زیبایی‌شناسی روستاییان استان کرمانشاه: کاربرد هرم نیازهای مازلو، فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی، سال سوم، شماره ۲ (۱۰۰)، صص ۱۸-۱.

Doi:10.52547/gsma.3.2.1

۱۸۰ کشور جهان در جایگاه ۱۰۵ قرار دارد که بیانگر وضعیت نامساعد اقدامات انجام شده برای حفظ و اصلاح پایدار و زیبایی محیط زیست می باشد (Brick, et al, 2017: 226).

خداوند متعال سرنوشت انسان را به گونه ای رقم زده که در دامن طبیعت رشد کند و در مقابل، طبیعت را نیز طوری آفرید که در خدمت انسان قرار گیرد، نیازهای وی را برآورده سازد و آرامش، لذت، شادی و حس زیباپسندی را برایش ارمغان آورد (JamshidiRad, 2018; 38)؛ چراکه انسان به عنوان موجودی که ذاتاً تمایل به بهبود رفاه و آسایش زندگی دارد، در برنامه ریزی های خود همیشه به دنبال رسیدن بدین هدف است که در قالب توسعه، عواملی را که بر کیفیت و زیبایی محیط وی اثرگذار است را بهبود بخشد (Salimi Kouchi & Ebrahim, 2018: 27)، از این رو، در طول تاریخ و در بسیاری از نقاط جهان، روستاها همواره به عنوان مناطقی برای فعالیت های تفریحی و آرامش مورد توجه قرار گرفته اند. در این راستا، محیط زیست یکی از ابعاد حساس و آسیب پذیر بویژه در روستاهاست که نسبت به شهرها کمتر تحت تأثیر آلاینده های مختلف قرار گرفته است (Yasouri, & Emami, 2018: 86).

روستاهاى ایران با توجه به نزدیکی خاصی که به طبیعت پیرامون خود دارند، هم بیشترین تأثیر را بر محیط زیست خود می گذارند و هم بیشترین تأثیر را از آن می گیرند و از این نظر، روستاییان بیشترین ارتباط را با محیط دارند (JamshidiRad, 2018; 40)؛ به طوری که مناطق روستایی و بویژه بخش کشاورزی در طول دوره های زمانی مختلف، تمدن های معاصر و تاریخی متفاوتی داشته است و چشم انداز کشاورزی همواره به عنوان یک عامل اساسی در زیبایی روستا مطرح بوده است (Mardani, et al, 2016: 61). این در حالی است که انسان با دخل و تصرف بی رویه و

خارج از ظرفیت، تعادل محیط زیست را بر هم می زند و باعث تخریب زیبایی های آن می شود. به طوری که شروع انقلاب صنعتی تسلط انسان را بر طبیعت بیشتر کرد و هر چه احاطه بشر بر طبیعت فزونی می یافت، همسوی آن به علت عدم آگاهی، منفعت طلبی و مسایلی از این قبیل، تخریب زیبایی های محیط زیست را افزایش داد (Mardani, et al, 59: 2016). از این رو، درک مشکل زیست محیطی و فهم اولیه آن شرط لازم برای اقدامات اساسی در جهت تخریب زدایی زیبایی محیط زیست در اثر توسعه بی رویه است که از مهمترین اقدامات آن بویژه در جوامع روستایی توسعه و گسترش رفتارهای زیبایی شناسی زیست محیطی است. در این میان، تغییر دانش و نگرش افراد بحث اصلی است که از جمله ابزارهای بسیار قوی برای کاهش و توقف رفتارهای غیرمسئولانه بشری به شمار می آید (Shamsi Papkiade & Shobeiri, 2018: 185; Sabzali Parikhani et al., 2018: 206; Sadeghi et al., 2020: 107) که به علت عدم برنامه ریزی مناسب زیست محیطی و عدم توجه به حفظ زیبایی منابع طبیعی در گذشته، بحران های زیست محیطی بشر را روز به روز با مشکل بیشتری مواجه ساخته است. این در حالی بود که در ابتدا، توجه به ارزش های زیبایی شناسی اولویت پائینی حداقل در بحث های مربوط به محیط زیست داشتند چراکه به عنوان یک بحث لوکس مطرح بودند و برای انسان ها تنها بعد از برآورده شدن نیازهای حیاتی (فیزیولوژیکی و ایمنی) مطرح می گردید (Sakieh et al, 2017: 856; Raeisi, et al, 2018: 147) با این حال، انسان ها در طول تاریخ با توجه به نیازها، ارزش ها و هدف های خود محیط را دگرگون می کردند، به طوری که امروزه دسترسی انسان به فناوری های پیشرفته و بسط آنها زندگی وی را راحت تر کرده است؛ اما استفاده نابجا و بی رویه از آنها به سرعت محدودیت های رابطه انسان با محیط طبیعی را از میان برداشت و این امر منجر به پیامدهای

است بستگی دارد. در این پارادایم، فرد در برابر محیطزیست برای حفظ سلامت و رفاه خود تلاش می‌کند و در سطح سوم پژوهش، مشاهده محیطزیست طبیعی موجب بهبود سلامتی و رفاه افراد می‌گردد؛ ۲- فرصت‌های ساختارمند و هدف‌محور: تحقیقات در این پارادایم به دنبال شناسایی رابطه بین نیازهای رفتاری فعالیت معطوف به هدف و کیفیت محیطزیست مربوط است. از این‌رو، دیدگاه تطبیقی زیبایی‌شناسی چشم‌انداز محور (به عنوان یک پاسخ بیولوژیکی ذاتی) را می‌توان در پارادایم فرصت‌های ساختارمند و هدف‌محور در نظر گرفت و ۳- فرهنگ اجتماعی: این دیدگاه نیز بر روند تعامل اجتماعی که منجر به تمرکز بر روابط متقابل بین محیطزیست و تشکیل گروه می‌شود تأکید دارد. از این‌رو، رویکرد زیست‌محیطی به زیبایی‌شناسی محیط باید حس قدردانی از محیطزیست را برای انسان به ارمغان بیاورد (Svabo & Ekelund, 2015: 3).

بدین ترتیب انسان به جای تخریب زیبایی محیطزیست، با تعدیل سطح نیازهای خود و تطبیق شیوه زندگی خود با محدودیت‌های موجود می‌تواند نقش مهمی در تعدیل و کنترل مشکلات و مسائل مرتبط با محیطزیست داشته باشد. به دلیل این‌که دیدگاه از بالا به پایین بر بسیاری از مناطق روستایی سایه انداخته و برنامه‌ریزی‌ها بر تغییر شیوه زندگی مردم برای ایجاد تغییرات دلخواه در جهت منافع کشور حکایت دارد، این امر از یک طرف سبب شده تا خوداتکایی مردم روستایی کمتر شود و از طرف دیگر باعث تغییر نحوه زندگی مردم در رابطه با مسائل مربوط به زیبایی محیطزیست گردیده است (Pourghasem et al., 2017: 43). به طور کلی، برای نیازهای انسانی تقریباً الگوهایی تدوین شده است که یکی از آنها به منظور تبیین قابلیت‌های انسانی محیط، ساخته شده و مورد استفاده طراحان محیط

ناگواری گردید (Sakieh et al., 2017: 859). بنابراین، درک و تحسین زیبایی‌شناسی محیطزیست توسط انسان‌ها می‌تواند پایه و اساس مشترکی برای جلوگیری از تخریب محیطزیست و نجات طبیعت در محیط باشد. در این میان، بسیاری از افراد زمانی که می‌خواهند ریشه‌های مطرح شدن بحران زیست‌محیطی را بیان نمایند، به کتاب "بهار خاموش" خانم "راشل کارسون" در سال ۱۹۶۲ اشاره می‌کنند، انتشار این کتاب را می‌توان آغاز جنبش زیست‌محیطی مدرن دانست که به عدم توجه افراد به محیطزیست و عوارض ناشی از این عدم توجه اشاره داشت. "ابن‌رهاوار"^۲ نیز از جمله افراد دیگری بود که در جستجوی یافتن راه حل مناسبی برای مسائل شهر صنعتی تلاش می‌کرد. وی با انتشار کتاب "فردا" در سال ۱۸۹۸ تلاش کرد تا میان شهر و روستا نوعی تعادل ایجاد کند و از ماهیت هر دوی آنها بهره‌برداری تا مزیت‌های زندگی پرنرژژی و فعال شهری را با زیبایی و لذت روستایی همراه کند (Moztarzadeh & Hodjati, 2015: 80).

در این راستا، ویلیامز و پترسون^۳ سه پارادایم از روانشناسی محیط تحت عناوین "تطبیقی"، "فرصت‌های ساختارمند و هدف‌محور" و "فرهنگ اجتماعی" ارائه دادند که شرح آنها به این صورت است: ۱- پارادایم تطبیقی: در این پارادایم، هدف از بقای زیستی و روانی انگیزه، رفتار است. تحقیقات مشمول پارادایم تطبیقی از سه طریق مشخص می‌شود. اولین مطالعه مربوط به نظریه گیبسون از درک محیطزیست و مفهوم نگاشت شناختی است که در آن سامانه‌های ادراکی بشر برای تسهیل عملکرد در محیطی با اطلاعات نامشخص سازوکار پیدا می‌کند. مطالعه دوم تأکید مستقیمی به پاسخگویی فرد که در ارتباط با محیطزیست

¹ Rachel Carson

² Abnzhavar

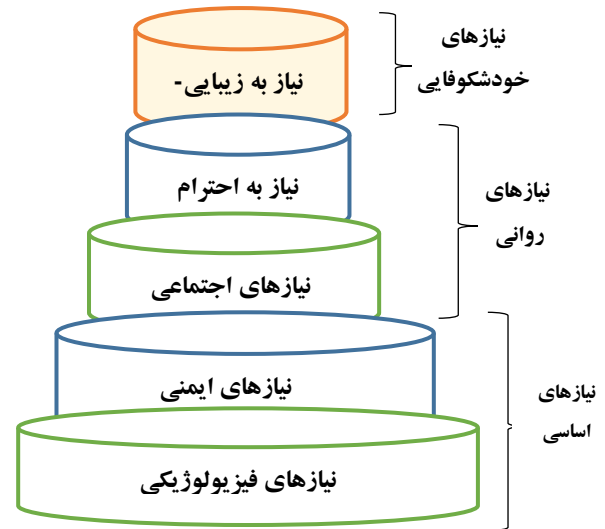
³ Williams and Patterson

کیفی نام می‌برد (Alagheband, 2012: 95). در این راستا، Dearden توضیح داد، نیازهای پایه و اصلی معمولاً بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرند، بویژه زمانی که آنها را نداریم، اما لازم نیست حتماً اول برای به دست آوردن آنها تلاش کرد (Dearden, 1984: 297). در واقع دیردن معتقد است هر کدام از نیازهای افراد، کاملاً مستقل از دیگری است و درست است که داشتن آنها کیفیت زندگی را افزایش می‌دهد، اما وجود هر یک وابسته به داشتن دیگری نیست.

همچنین، مرور ادبیات موضوع پژوهش نشان داد که با توجه به جدید بودن موضوع، مطالعات مروری و کتابخانه‌ای موجود به صورت مستقیم این موضوع را مورد بررسی قرار نداده‌اند و مطالعات داخلی و خارجی اندکی به صورت میدانی انجام گرفته است که در این رابطه مطالعه جامعی بویژه در ایران انجام نگرفته است. در ادامه به طور خلاصه به مرور نتایج برخی از مهمترین آنها پرداخته می‌شود. در این راستا، بیشتر تحقیقات در زمینه ارزیابی کیفیت مناظر دیداری ترجیحات منظر و تجارب زیبایی‌شناسی انجام گرفته است. یکی از معدود مطالعات داخلی در زمینه رفتار زیبایی‌شناسی محیط‌زیست توسط (Mohammadi-Mehr et al. (2018:82

در تحقیقی با عنوان عوامل مؤثر بر رفتار زیبایی‌شناسی روستاییان نسبت به محیط‌زیست طبیعی به بررسی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر رفتار زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی افراد پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیدند که متغیرهای دلبستگی مکانی و نگرش‌های زیست‌محیطی به ترتیب بیشترین اثر را بر رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی روستاییان دارند. از این رو، با تمرکز بر این دو متغیر می‌توان رفتار زیبایی‌شناسی روستاییان را تقویت نمود. (Valizah & Bijani (2017: 74 در تحقیق خود در زمینه کاربرد نظریه نیازهای مازلو در تحلیل نگرش زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی نیز به این نتیجه رسیدند که رابطه معنی‌داری میان سطح نیازهای افراد و

قرار گرفته است. سلسله مراتب انگیزش‌ها با نیازهای انسان توسط Abraham Maslow روانشناس انسان‌گرا مطرح گردید و یک طبقه‌بندی صعودی مطابق با شکل ۱ از نیازهای فوری و اساسی تا نیازهای نهایی و پیشرفته را نشان داده است.

شکل ۱. سلسله مراتب نیازهای انسان

منبع: (Alagheband, 2012:39)

در این الگوی پنج مرحله‌ای، چهار سطح ابتدایی هرم اغلب به نیازهای ناشی از کمبود اشاره می‌کند و سطوح بالا تحت عنوان نیازهای رشد شناخته می‌شوند. نیازهای فیزیولوژیکی در رأس بوده و از بیشترین نیرو برخوردار می‌باشد که شامل خوراک، پوشاک و مسکن می‌باشد به طوری که بیشترین فعالیت شخص در این سطح متمرکز است. نیازهای ایمنی به حفظ جان یا صیانت نفس اشاره دارد؛ در آن سوی این دو نیاز جسمی، دو نیاز اجتماعی وجود دارد. نیازهای مرتبط با آن شامل نیاز به عضویت گروهی است و بدین ترتیب مسائلی مانند دوستی، عشق و خانواده به میان می‌آیند. با دستیابی به نقطه اوج هرم، جایی که تمام نیازها برآورده می‌شود، می‌توان نیازهای ادراکی و زیبایی‌پسندی را که لذت یادگیری و تصور شخصی افراد از زیبایی را دربر می‌گیرد برآورده کرد. از این رو، وی از زیبایی‌شناسی (زیبایی‌شناسی محیط‌زیست) به عنوان یک نیاز

نگرش زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی آنان وجود دارد. از مطالعات خارجی در این زمینه می‌توان به تحقیق (Molnarova, et al. (2017: 3) با عنوان شناسایی روستا و زیبایی‌شناسی مناظر محیط‌زیست اشاره کرد. نتایج این پژوهش نشان داده است که بین متغیرهای جنسیت، سن، آموزش و شرکت در پیاده‌روی ارتباط مثبت و معنی‌داری با درک زیبایی‌شناسی محیط‌زیست وجود دارد. Kristian (2017: 192) به بررسی پیش‌بینی تغییرات در رفتارهای زیست‌محیطی افراد با بهره‌گیری از نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده یا نظریه ارزش‌های باور - عدالت پرداخت. وی در نتایج خود عوامل روانشناختی را به عنوان متغیر اثرگذار بر رفتارهای زیست‌محیطی گردشگران معرفی نمود. در این زمینه، Han (2015: 168) در تحقیقی با عنوان رفتارهای زیست‌محیطی مسافران پیرامون مسکن سبز: تلفیقی از نظریه ارزش - باور - هنجار و نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده به بررسی متغیر رفتار زیست‌محیطی پرداخت و به این نتیجه رسید که الگوی موجود شامل یک سطح رضایت از قدرت پیش‌بینی برای فهم زیست‌محیطی نسبت به نظریه‌های موجود است. مطالعات (Price & Leviston (2014: 67) در تحقیقی با عنوان پیش‌بینی شیوه‌های کشاورزی طرفدار محیط‌زیست در اجتماع، تأثیرات روانی و زمینه‌ای در مدیریت زمین، با ترکیب الگوی ارزش - باور - هنجار و الگوی رفتار برنامه‌ریزی شده Ajzen به یک چارچوب مفهومی رسیدند. در این پژوهش فعالیت‌های محیط‌زیست‌گرایانه به عنوان متغیر اصلی در نظر گرفته شد و عوامل زمینه‌ای، ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارها به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های این مهم شناسایی شدند. نتایج نشان داد مهارت و توانایی، محدودیت‌های زیست‌محیطی، ارزش بوم‌زیستی و داشتن حسی نسبت به توانایی کنترل سرنوشت رابطه مثبت و معنی‌داری با فعالیت‌های محیط‌زیست‌گرایانه دارند. Dagher &

Itani (2014: 191) در مطالعات خود در تحقیقی با هدف بررسی عوامل مؤثر بر خرید رفتار سبز مصرف‌کنندگان لبنانی به عوامل مؤثر بر رفتار مصرف‌کنندگان پرداختند و متغیرهای سن، جنسیت، وضعیت تأهل و سطح تحصیلات را مورد بررسی قرار دادند. آنها معتقدند چهار عامل درک جدی بودن مشکلات زیست‌محیطی، درک مسئولیت‌های زیست‌محیطی، اثربخشی رفتار زیست‌محیطی و درک نگرانی خویش‌پنداری بر راهبرد رفتار خرید سبز مصرف‌کنندگان حائز اهمیت می‌باشد.

۲. روش تحقیق

این تحقیق از نظر ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی، از نظر میزان کنترل متغیرها از نوع غیرآزمایشی، از نظر نوع جمع‌آوری داده پیمایشی، از نظر داده‌پردازی توصیفی - تحلیلی (از نوع علی - مقایسه‌ای) می‌باشد. همچنین از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی است، چراکه نتایج آن برای برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران تدوین روش‌های دستیابی به توسعه روستایی قابل استفاده می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شامل کلیه روستاییان استان کرمانشاه $N=1725956$ بود (Management and Planning Organization of Kermanshah Province, 2016: No (page).

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای بود که جهت تأیید روایی محتوایی و ظاهری در اختیار جمعی از اعضای هیأت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس قرار گرفت. پایایی آن با انجام یک پیش‌آزمون و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ $(0.71/82 \leq \alpha \leq 0.9)$ محاسبه شد (جدول ۲) که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول ابزار پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها است.

کردستان، از جنوب به استان لرستان و ایلام، از شرق به استان همدان و از غرب به کشور عراق محدود می‌شود. بر اساس آخرین تغییرات در ۱۳۹۵ استان کرمانشاه از ۱۴ شهرستان، ۳۱ شهر، ۳۱ بخش و ۸۴ دهستان تشکیل شده است.

جدول ۲. حجم نمونه آماری به تفکیک طبقات شهرستان‌ها

روستاییان	جمعیت (نفر)	نمونه (نفر)	
۱	کرمانشاه	۵۴۹۸۵	۲۳۳
۲	اسلام-آبادغرب	۴۶۷۴۲	۱۲
۳	سنقر	۴۵۷۱۸	۱۰
۴	هرسین	۳۰۰۹۵۰	۶۷
۵	سرپل‌ذهاب	۴۸۴۳۳	۱۱
۶	کنگاور	۲۷۳۳۲	۷
۷	صحنه	۳۹۴۹۳	۹
۸	جوانرود	۱۹۷۰۴	۵
۹	گیلانغرب	۳۷۴۷۰	۸
۱۰	پاوه	۲۶۴۳۰	۶
۱۱	روانسر	۲۱۷۱۹	۴
۱۲	دالاهو	۲۶۲۸۵	۶
۱۳	ثلاث‌باباجانی	۲۴۴۲۴	۵
۱۴	قصرشیرین	۶۲۷۱	۲
جمع کل		۳۸۵ ۱۷۲۵۹۵۶	

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

حجم نمونه بر اساس جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) و روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب به تعداد $n=385$ نفر برآورد گردید. حجم نمونه به تفکیک شهرستان در جدول شماره ۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲. سنجش پایایی پرسشنامه

متغیرها	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
رفتار زیبایی‌شناسی	۸	۰/۸۲
زیست‌محیطی	۵	۰/۸۱
نیازهای فیزیولوژیکی	۵	۰/۷۲
نیازهای ایمنی	۵	۰/۷۱
نیازهای اجتماعی	۴	۰/۷۵
نیاز به احترام	۴	۰/۸۱
نیاز به زیبایی‌شناختی	۴	۰/۸۱

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

۱.۲. محدوده مورد مطالعه

استان کرمانشاه با مساحت ۲۴۶۴۰ کیلومتر مربع، هفدهمین استان ایران از نظر وسعت به‌شمار می‌رود. این استان که ۱/۵ درصد مساحت کشور را دربر می‌گیرد از استان‌های غربی کشور به‌شمار می‌آید که با کشور عراق مرز مشترک دارند (شکل ۲). همچنین استان کرمانشاه از شمال به استان

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

۳. یافته‌های تحقیق

بر اساس یافته‌های حاصل از جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود که ۱۵۸ نفر (۴۱ درصد) از پاسخگویان در جامعه مورد بررسی دارای رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی متوسط و رو به خوبی هستند. این در حالی است که ۴۲ نفر (۱۰/۹ درصد) از آنها رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی ضعیف و متوسطی برخوردار هستند. بر این اساس می‌توان اظهار کرد که بیش از نیمی از روستاییان استان کرمانشاه از رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی ضعیف تا متوسط برخوردار هستند.

جدول ۳. گروه‌بندی سطح رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی در بین روستاییان مورد مطالعه

متغیر	ضعیف	متوسط	خوب	عالی	مجموع
رفتار	۴۲	۱۵۸	۱۲۲	۶۳	۳۸۵
زیبایی‌شناسی	۱۰/۹	۴۱	۳۱/۷	۱۶/۴	۱۰۰
زیست‌محیطی	۵۱/۹	۸۳/۶	۱۰۰	۱۶/۴	۳۸۵
مجموع	۱۰۰	۳۸۵	۱۰۰	۳۸۵	۱۴۰۰

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

رتبه‌بندی و توزیع فراوانی گویه‌های تبیین‌کننده رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی روستاییان مورد مطالعه بر اساس هرم نیازهای مازلو

به منظور رتبه‌بندی گویه‌های رفتار زیبایی‌شناسی آماره ضریب تغییرات مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این بخش در جدول ۳ حاکی از آن است که از بین گویه‌های هشت‌گانه رفتار زیبایی‌شناسی در بین افراد مطالعه شده، گویه‌های "محیط اطراف محل سکونت را پاکیزه نگه می‌دارم" و "در طراحی و ساخت جاده‌های عبوری اطراف مزرعه و روستا، به نحوی عمل می‌کنم که به زیبایی محیط زیست لطمه‌ای وارد نشود" و "در صورت داشتن فضایی در حیاط خانه، بخشی از آن را به کاشت گل و گیاه اختصاص می‌دهم" به ترتیب از رتبه‌های بالاتری نسبت به سایر

ویژگی‌های فردی و اقتصادی روستاییان مورد مطالعه نتایج پژوهش نشان داد که از ۳۸۵ نفر پاسخگو، ۸۵/۲ درصد از پاسخگویان مرد و مابقی (۱۴/۸) زن بودند. از نظر سطح تحصیلات، ۱۹/۷ درصد از پاسخگویان بی‌سواد، ۳۸/۴ درصد ابتدایی، ۱۸/۲ درصد راهنمایی، ۱۱/۲ درصد متوسطه، ۱۱/۱ درصد دیپلم و فوق دیپلم و ۱/۳ درصد لیسانس و بالاتر بودند. بررسی وضعیت سنی پاسخگویان حاکی از آن بود که میانگین سن کشاورزان مورد مطالعه ۳۸/۰۳ سال با انحراف معیار ۱۳/۱۲ بود که جوان‌ترین آنها ۱۷ سال و مسن‌ترین آنها ۸۵ سال داشت. از نظر وضعیت تأهل نیز ۸۶ درصد از پاسخگویان متأهل بودند. نتایج حاصل از وضعیت شغلی نیز نشان داد، ۳۲/۲ درصد از پاسخگویان زارع، ۱/۳ درصد باغدار، ۳/۴ درصد دامدار، ۳۸/۴ زارع و باغدار، ۱۶/۴ زارع و دامدار و ۳/۸ زارع، دامدار و باغدار بودند.

بررسی سطح متغیر رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی روستاییان مورد مطالعه

در تحقیق حاضر به منظور ارزیابی کیفی رفتار زیبایی‌شناسی روستاییان مورد مطالعه از رابطه فاصله انحراف معیار از میانگین (ISDM)^۱ استفاده گردید (Rasouliazar et al., 2013: 149). در روش نحوه تبدیل امتیازات کسب شده به چهار سطح بدین شرح برآورد می‌شود.

$A < 29/82$	$A < \text{Mean} - \text{SD}$	ضعیف
$29/82 \leq B < 33/19$	$\text{Mean} - \text{SD} \leq B < \text{Mean}$	متوسط
$33/19 \leq C < 36/56$	$\text{Mean} \leq C < \text{Mean} + \text{SD}$	خوب
$36/56 \leq C$	$\text{Mean} + \text{SD} \leq C$	عالی

میانگین (Mean)، انحراف معیار (SD)

^۱Interval of Standard Deviation from the Mean (ISDM)

گویه‌های تشکیل‌دهنده رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی در بین افراد مورد مطالعه برخوردارند.

همچنین، به منظور رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به سطوح مختلف هرم نیازهای مازلو در بین افراد مطالعه شده از ضریب تغییرات بهره گرفته شد که این نتایج در جدول ۵ مشاهده می‌شود. بر اساس نتایج مندرج در جدول، مشخص می‌شود که با توجه به نتایج حاصل از محاسبه میانگین از بین گویه‌های تشکیل‌دهنده سطوح مختلف هرم نیازهای مازلو، متغیر سطح نیازهای زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی کمترین مقدار (۳/۳۴) و سطح نیاز به احترام بالاترین میانگین (۴/۰۷)

را نسبت به سایر گویه‌های تشکیل‌دهنده سطوح مختلف هرم را در بین روستاییان استان کرمانشاه دارند. چراکه کم بودن مقدار میانگین کل گویه‌های مربوط به نیازهای زیبایی‌شناسی حاکی از محسوس نبودن و کم اهمیت بودن توجه به این سطح از هرم نیازهای مازلو به زیبایی‌شناسی در جامعه روستایی مورد نظر بود. از سوی دیگر، بالا بودن مقدار میانگین کل نیاز به احترام نیز به دلیل رتبه بالای گویه "همه باید به زیبایی محیط‌زیست خود احترام بگذاریم" می‌باشد.

جدول ۴. رتبه‌بندی گویه‌های رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی در بین روستاییان مورد مطالعه

رتبه	ضریب تغییرات **	انحراف معیار	میانگین *	گویه	متغیر
۱	۰/۱۳	۰/۶۱	۴/۴۸	محیط اطراف محل سکونت را پاکیزه نگه می‌دارم.	متغیر
۲	۰/۱۷	۰/۷۵	۴/۲۶	در طراحی و ساخت جاده‌های عبوری اطراف مزرعه و روستا، به نحوی عمل می‌کنم که به زیبایی محیط‌زیست لطمه‌ای وارد نشود.	رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی
۳	۰/۱۷	۰/۷۲	۴/۱۷	در صورت داشتن فضایی در حیاط خانه، بخشی از آن را به کاشت گل و گیاه اختصاص می‌دهم.	رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی
۴	۰/۱۸	۰/۷۵	۴۴/۱۸	در طراحی و ساخت منزل، طوری عمل می‌کنم که به زیبایی محیط‌زیست آسیبی وارد نشود.	رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی
۵	۰/۱۹	۰/۷۹	۴/۱۳	در صورت داشتن فضایی در جلوی خانه، بخشی از آن را به کاشت گل و گیاه اختصاص می‌دهم.	رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی
۶	۰/۲۰	۰/۸۸	۴/۲۸	در اطراف مزرعه، درختان را به صورت منظم کشت می‌کنم.	رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی
۷	۰/۲۰	۰/۸۴	۴/۰۳	به منظور زیبایی هر چه بیشتر طبیعت اطرافم، گل‌های زینتی می‌کارم.	رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی
۸	۰/۳۱	۱/۱۶	۳/۶۵	برای افزایش زیبایی مزرعه، محصولات متنوع کشت می‌کنم.	رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی
			۴/۱۴	میانگین کل	

* دامنه میانگین در طیف ۵ تایی لیکرت از (۱: کاملاً مخالفم، ۲: مخالفم، ۳: نظری ندارم، ۴: موافقم، ۵: خیلی موافقم) محاسبه گردید.

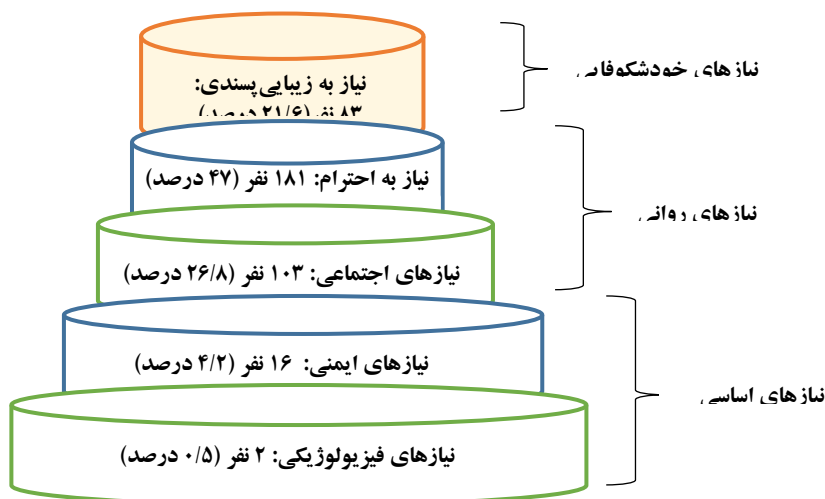
** در مواردی که ضریب تغییرات یکسانی دارند، موردی که از میانگین بالاتری برخوردار است، رتبه بالاتری را به خود اختصاص داده است.

مازلو ادامه پیدا کرد. بعد از این مرحله، کمترین و بیشترین امتیازی که افراد می‌توانستند در هر یک از این سطوح دریافت نمایند، با هم جمع گردیده و یک بازه بین اعداد ۲۴۶ تا ۳۲۳ به دست آمد. در مرحله بعدی حاصل تفاضل این دو عدد (۷۷) محاسبه شد و بر تعداد سطوح هرم نیازها تقسیم گردید که حاصل آن عدد ۱۵ بود. محاسبه بازه مربوط به نیازهای ایمنی، عدد ۱۵ با عدد ۲۶۱ جمع شد و عدد ۲۷۶ به دست آمد. این شیوه بازه‌بندی نیازها تا بالاترین سطح هرم نیازها ادامه پیدا کرد تا از این طریق بتوان طبقات

به منظور تقسیم‌بندی افراد در سطوح مختلف مطابق جدول شماره ۶ برای گویه‌های سطح اول به بعد، کدبندی مجدد انجام گرفت تا از این طریق بازه‌هایی به وجود آید که بتوان با توجه به آن افراد را در سطوح مختلف قرار داد (Valizadeh & Bijani, 2017: 77). بر اساس این نوع کدبندی، گویه‌های سطح اول (نیازهای فیزیولوژیکی) به همان حالت کدبندی شده قبلی باقی ماند (از یک تا پنج) اما در سطح دوم کدبندی از عدد شش شروع و به عدد ۱۰ (۶ تا ۱۰) ختم شد و این شیوه کدبندی تا سطح آخر هرم نیازهای

۲۴۶ جمع شده و عدد ۲۶۱ به دست آمد. اما برای کدبندی مجدد بازه ۲۴۶ تا ۳۲۳ و بر اساس فواصلی که پیش تر محاسبه شد صورت می گیرد. همچنین، این تقسیم بندی با توجه به هرم نیازها در شکل ۳ ترسیم گردید.

منفصلی از سطوح نیازها به دست آورد و با توجه به این فواصل تعداد افراد را در طبقات مختلف تعیین کرد. بنابراین تعیین تعداد افراد در هر کدام از سطوح هرم بر اساس این عدد حاصل کران بالا و پایین نیازها در هر طبقه هرم بود. برای محاسبه بازه مربوط به نیازهای فیزیولوژیک، عدد ۱۵ با

شکل ۴. تقسیم بندی سطوح مختلف هرم نیازهای مازلو در بین روستاییان

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

در گروه نیازهای ایمنی ادغام و هر دو گروه تحت عنوان گروه افراد با نیازهای فیزیولوژیک و ایمنی نامگذاری شدند. بر این اساس، در تحلیل مقایسه میانگین برای آزمون تحلیل واریانس یک طرفه چهار گروه با نیازهای: ۱- فیزیولوژیک و ایمنی، ۲- اجتماعی، ۳- احترام ۴- زیبای پسندی وارد تحلیل شدند. از آنجا که در گروه اول تنها ۱۸ نفر وجود داشت برای کسب نتیجه دقیق تر و رعایت پیش فرض آزمون های پارامتری، با توجه به بالا بودن حجم نمونه، قضیه حد مرکزی و با استفاده از توصیف P-Plots از نرمال بودن متغیر رفتار زیبای شناسی محیط زیست طبیعی اطمینان حاصل گردید. تفاوت میان چهار گروه مذکور از نظر رفتار زیبای شناسی در سطح یک درصد خطا معنی دار بود ($F = 18/51$ و $p = 0/000$) بود (جدول ۷).

تحلیل علی - مقایسه ای رفتار زیبای شناسی روستاییان بر اساس هرم نیازهای مازلو

در این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین سطوح مختلف هرم نیازها با رفتار زیبای شناسی محیط زیستی در بین افراد مورد مطالعه شده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه^۱ استفاده شد. نتایج حاکی از آن بود که بین سطوح مختلف هرم نیازهای زیبای شناسی محیط زیستی پاسخگویان تفاوت معنی داری وجود دارد، به عبارت دیگر سطح نیاز پاسخگویان مورد مطالعه شده بر رفتار زیبای شناسی محیط زیستی آنان اثرگذار است.

در این راستا، با توجه به این که تعداد افرادی که در گروه نیازهای فیزیولوژیک قرار گرفته بودند، تنها دو نفر بود، برای انجام مقایسه میانگین رفتار زیبای شناسی این رده

^۱ One-Way ANOVA

جدول ۵. رتبه‌بندی گویه‌ها برای سطوح مختلف هرم نیازهای مازلو در بین روستاییان مورد مطالعه

متغیر	گویه	میانگین*	انحراف معیار	ضریب تغییرات* رتبه
نیازهای فیزیولوژیکی	سلامت من و خانواده‌ام در تضمین کیفیت محیط‌زیست است.	۴/۰۳	۱/۰۲	۰/۲۵
	از لحاظ تأمین نیازهای اساسی مثل آب، غذا محدودیتی ندارم.	۳/۵۹	۱/۱۶	۰/۳۲
	از لحاظ تأمین نیازهایی مانند پوشاک برای خود و خانواده‌ام مشکلی ندارم.	۳/۵۷	۱/۲۵	۰/۳۵
	از لحاظ تأمین خدمات مورد نیاز زندگی مشکلی ندارم.	۳/۲۶	۱/۳۰	۰/۳۹
	می‌توانم برای خود و خانواده‌ام مشاغل غیرزراعی ایجاد کنم.	۳/۹۴	۱/۳۱	۰/۴۴
	میانگین کل	۳/۴۷		
نیازهای ایمنی	باید با جدیت تمام مشکلاتی که زیبایی محیط‌زیست را تهدید می‌کند درک کرد.	۴/۱۱	۱/۰۲	۰/۲۴
	فضای سبز کنونی، برای تأمین نیازهای ایمنی انسان‌ها نمی‌تواند پاسخگو باشد.	۳/۹۷	۱/۰۳	۰/۲۶
	از زندگی کردن در روستا احساس امنیت می‌کنم.	۳/۵۹	۱/۱۶	۰/۳۲
	از لحاظ تأمین مسکن برای خود و خانواده‌ام دغدغه‌ای ندارم.	۳/۳۴	۱/۳۷	۰/۴۱
	در جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنم، هیچ خطری امنیت جانی مرا تهدید نمی‌کند.	۳/۸۴	۱/۴۳	۰/۵۰
	میانگین کل	۳/۵۷		
نیازهای اجتماعی	توجه به زیبایی‌های طبیعت باید از خانواده و مدرسه شروع شود.	۴/۱۸	۰/۹۲	۰/۲۲
	دوستانم را برای بیان عقاید و نظر در مورد مسائل زیبایی محیط‌زیست به همکاری تشویق می‌کنم.	۳/۹۱	۰/۹۵	۰/۲۴
	از سازمان‌های محیط‌زیست به منظور بهبود زیبایی محیط پیرامونم حمایت می‌کنم.	۳/۹۱	۱/۰۸	۰/۲۷
	این توانایی را دارم، در فعالیت‌های زیست‌محیطی به منظور توجه به زیبایی محیط حضور فعال داشته باشم.	۳/۴۵	۱/۲۰	۰/۳۸
	مسئولیت من فقط در برابر خودم و خانواده‌ام است، نه زیبایی محیط اطرافم.	۳/۰۹	۱/۲۸	۰/۶۱
	میانگین کل	۳/۵۰		
نیاز به احترام	همه باید به زیبایی محیط‌زیست خود احترام بگذاریم.	۴/۳۷	۰/۹۷	۰/۲۲
	انتظار دارم، خانواده از نظرات من در امور مختلف مربوط به زیباسازی فضای زندگی استفاده کنند.	۴/۱۱	۰/۹۳	۰/۲۲
	معتقدم در فعالیت‌های زیباسازی محیط روستا، نظراتم می‌تواند برای جامعه روستایی مفید و ارزشمند باشد.	۳/۸۸	۰/۹۴	۰/۲۴
	به همان اندازه که به زیبایی محیط روستا اهمیت می‌دهم، دیگران هم باید به این موضوع اهمیت بدهند.	۳/۹۳	۰/۱۴	۰/۲۹
	میانگین کل	۴/۰۷		
نیاز به زیبایی‌پسندی	زندگی برای من آن زمان ارزشمند است که بتوانم تا آنجا که امکان دارد محیط پیرامونم را به حداکثر زیبایی برسانم.	۳/۹۲	۰/۹۳	۰/۲۳
	معتقدم، این توانایی را دارم که در راستای زیباسازی محیط روستا فعالیت کنم.	۳/۷۳	۱/۰۰	۰/۲۷
	هرچند تأمین نیازهای اساسی مانند غذا و مسکن مهم است، اما شناخت قوانین حاکم بر محیط‌زیست اهمیت بیشتری دارد.	۳/۰۵	۱/۲۶	۰/۴۱
	هرچند تأمین نیازهایی مانند غذا و مسکن مهم هستند، اما توجه به زیبایی‌های زندگی اهمیت بیشتری دارد.	۳/۶۸	۱/۴۲	۰/۵۳
	میانگین کل	۳/۳۴		

* دامنه میانگین در طیف ۵ تایی لیکرت از (۱: کاملاً مخالفم، ۲: مخالفم، ۳: نظری ندارم، ۴: موافقم، ۵: خیلی موافقم) محاسبه گردید.
** در مواردی که ضریب تغییرات یکسانی دارند، موردی که از میانگین بالاتری برخوردار است، رتبه بالاتری را به خود اختصاص داده است.

بر این اساس، به منظور انجام مقایسات زوجی جهت درک مکان دقیق تفاوت این گروه‌ها از آزمون تعقیبی LSD استفاده شد. نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که گروه با نیازهای فیزیولوژیکی و ایمنی با همه گروه‌های مافوق خود تفاوت معنی‌داری دارند؛ از طرفی، با توجه به میانگین کمتر (۲۹/۷۷ = Mean) رفتار زیبایی‌شناسی در این گروه، می‌توان گفت

به این دو گروه (به ترتیب احترام و زیبایی شناسی)، افراد از میانگین رفتار زیبایی شناسی بیشتری (Mean= ۳۳/۴۳) و (Mean= ۳۴/۷۸) نسبت به سایر گروه‌ها برخوردار هستند که این مورد هم مطابق هرم نیازهای مازلو می‌باشد. به طور کلی، این نتیجه نشان می‌دهد که هر چه افراد به سطوح بالای نیازهای مازلو حرکت می‌کنند، رفتار زیبایی شناسی بیشتری از خود بروز می‌دهند.

همچنین برای مقایسه رفتار زیبایی شناسی محیط‌زیستی میان دو گروه زنان و مردان از آزمون t مستقل استفاده شد، نتایج نشان داد که بین این دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. به عبارت دیگر عامل جنسیت در رفتار زیبایی شناسی زیست‌محیطی در افراد مطالعه عامل تأثیرگذاری نیست.

که بین افراد در این گروه (فیزیولوژیک و ایمنی) رفتار زیبایی شناسی کمتری وجود دارد. در واقع، چون این افراد در سطح پایین‌تری از هرم نیازهای مازلو قرار دارند، رفتار سطح بالای زیبایی شناسی و زیباپسندی کمتری از خود بروز می‌دهند و این با تئوری هرم نیازهای مازلو مطابق است. از سوی، گروه با نیازهای اجتماعی با سه گروه دیگر تفاوت معنی‌داری دارد و افراد در این گروه از نظر رفتار زیبایی شناسی با توجه به میانگین (Mean= ۳۲/۰۸) در سطح متوسط قرار داشتند، بر این اساس، این مورد هم از نظر هرم نیازهای مازلو تأیید می‌گردد. همچنین، دو گروه با نیازهای احترام و زیبایی‌پسندی با یکدیگر تفاوت معنی‌داری داشتند و این دو گروه با دو گروه دیگر نیز متفاوت هستند. با توجه

جدول ۶. تقسیم‌بندی از لحاظ موقعیت در ساختار نیازها در بین افراد روستاییان مورد مطالعه

متغیر	سطح نیاز*	فراوانی	درصد	درصد تجمعی	نما (مد)
ساختار موقعیت افراد در هرم نیازهای مازلو	فیزیولوژیک	۲	۰/۵	۰/۵	
	ایمنی	۱۶	۴/۲	۴/۷	
	اجتماعی	۱۰۳	۲۶/۸	۳۱/۴	احترام
	احترام	۱۸۱	۴۷/۰	۷۸/۴	
	زیبایی‌پسندی	۸۳	۲۱/۶	۱۰۰	

* بازه ۲۴۶ تا ۲۶۱ (افراد در سطح نیاز فیزیولوژیک)، بازه ۲۶۱ تا ۲۷۶ (افراد در سطح نیاز ایمنی)، بازه ۲۷۶ تا ۲۹۱ (افراد در سطح نیاز اجتماعی)، بازه ۲۹۱ تا ۳۰۶ (افراد در سطح نیاز احترام) و بازه ۳۰۶ تا ۳۲۳ (افراد در سطح نیاز زیبایی‌پسندی)

جدول ۷. آزمون LSD برای مقایسه گروه‌ها

متغیر	سطح	میانگین*	تعداد	انحراف معیار	F	P (میزان معنی‌داری)
سطوح نیازهای هرم مازلو	فیزیولوژیک - ایمنی	۲۹/۷۷ ^a	۱۸	۳/۹۷	۱۸/۵۱۴	۰/۰۰۰**
	اجتماعی	۳۲/۰۸ ^b	۱۰۳	۳/۷۲		
	احترام	۳۳/۴۳ ^c	۱۸۱	۳/۰۲		
	زیبایی‌پسندی	۳۴/۷۸ ^d	۸۳	۲/۴۱		

* در آزمون تعقیبی LSD: حروف یکسان نشان دهنده عدم تفاوت معنی‌دار و حروف متفاوت نشان دهنده وجود تفاوت معنی‌دار میان گروه‌های مورد مقایسه است. ** معنی‌داری در سطح یک درصد خطا

جدول ۸. نتایج حاصل از آزمون t مستقل

متغیر	سطح	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	P (میزان معنی‌داری)
جنسیت	زن	۳۲۸	۳۳/۲۰	۳/۴۱	-۰/۲۲۴	۰/۸۲۳
	مرد	۵۷	۳۳/۱۰	۳/۱۲		

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

۴. بحث و نتیجه‌گیری

روانشناختی دربرگیرنده رفتارهای زیباپسندانه نیز می‌باشد. هر چند که تحقیقات بسیار زیادی در زمینه عوامل مؤثر بر رفتار افراد انجام شده است اما به دلیل اهمیت موضوع،

محیط‌زیست از مفاهیم بسیار گسترده‌ای به شمار می‌رود که علاوه بر مناظر طبیعی، ابعاد اجتماعی، جامعه‌شناسی و

صاحب‌نظران بر این باورند که تحقیقات، باید روش‌ها و متغیرهای موثر بر مفاهیم روانشناختی که حافظ زیبایی محیط‌زیست است را بیشتر بررسی و روشن کنند (Mancha & Yoder, 2015: 149). این پژوهش با هدف تحلیل رفتار زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی روستاییان با استفاده از نظریه نیازهای مازلو انجام شد. با توجه به این که دلیل اصلی این پژوهش از جنبه نظری ارائه یک چارچوب تئوریک جدید بر پایه نظریه نیازهای مازلو بود، لذا از لحاظ موضوعی و جامعه مورد بررسی نیز جز معدود پژوهش‌های موجود در این زمینه بود که منجر به درک بهتر توجه به مفهوم رفتار زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی براساس یک پایه نظری گردید؛ به طوری که اطلاعات حاصل از آن، می‌تواند مورد توجه ارگان‌ها و سازمان‌های مربوطه در این زمینه قرار گیرد. از طرفی، این موضوع به منظور برقراری ارتباط میان پژوهش‌های علمی و کاربردی در حوزه‌های مختلف از جمله حفاظت، طراحی و مدیریت محیط‌زیست طبیعی به منظور برنامه‌ریزی جهت دستیابی به رفتارهای زیبایی‌شناسانه نیز بسیار مهم می‌باشد (Prior, 2017: 15; Molnarova et al., 2017: 10).

از طرفی، با توجه به این که نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس، نشان‌دهنده معنی‌داری مقایسه رفتار زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی روستاییان در سطوح مختلف هرم نیازها بود. در نتیجه، می‌توان چنین نتیجه گرفت که سطح نیاز افراد بر رفتار زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی آنان مؤثر است. همچنین، با توجه به تقسیم‌بندی پاسخگویان در سطوح مختلف مطابق با هرم نیازهای مازلو به این نتیجه دست یافتیم که اکثریت روستاییان مورد پژوهش در قسمت روانی میانه (نیازهای اجتماعی و نیاز به احترام) هرم قرار دارند و تعداد کمی از پاسخگویان (۸۳ نفر) در سطح بالایی (نیاز زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی) هرم قرار گرفته‌اند. از طرفی، نیازهای اجتماعی به شدت بر رفتار

تأثیر می‌گذارند. از این‌رو، همواره سعی می‌گردد تا از مدل‌های رفتاری استفاده شود تا ارتباط ضعیف بین نگرانی و رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی را برطرف کنند (Brick et al., 2017: 229). همچنین، به دلیل این که پژوهش حاضر تنها به سطح نیازها از بعد زیبایی‌شناسی محیط‌زیست توجه کرده است می‌توان کم بودن تعداد افراد قرار گرفته در این سطح را (نیاز زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی) بدین سان توجیه کرد. نتیجه آزمون تعقیبی مقایسات زوجی LSD (جدول ۵) نشان داد بین روستاییان با سطوح نیازهای "فیزیولوژیکی"، "ایمنی"، "اجتماعی"، "احترام" و "زیباپسندی" از نظر رفتارهای زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بنابراین، این نتایج با الگوی کلی هرم نیازهای مازلو که رسیدن به سطوح بالایی نیازها را ناشی از برآورده شدن سطوح پایینی آن می‌داند مطابقت دارد و همانگونه که نتایج نشان داد، افراد در سطوح پایین نیازها نیز می‌توانند رفتارهای زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی داشته باشند. این یافته حاکی از آن است که برای افزایش رفتار زیبایی‌شناسی زیست‌محیطی، پیش‌نیازی وجود دارد و آن ارتقای افراد به سطوح بالای نیازها است. نمی‌توان از افرادی که در سطوح نیازهای ایمنی و یا حتی فیزیولوژیکی به سر می‌برند انتظار رفتارهای زیست‌محیط‌گرایانه از جمله زیبایی‌شناسی را داشت. با توجه به این که پژوهش حاضر دیدگاه تازه‌ای را با توجه به نظریه روانشناسی هرم مازلو به منظور توجه به برآورده شدن نیازهای زیبایی‌شناسی افراد ارائه داده اما بررسی دقیق‌تر در مورد رفتارهای زیبایی‌شناسی محیط‌زیستی افراد با توجه به این که بحث پیرامون این پژوهش مطابق با متغیرهای مورد استفاده در هرم نیازها بود، نمی‌تواند الگوی جامعی در زمینه رفتار زیبایی‌شناسی آنها باشد. از این‌رو، به کارگیری سایر الگوهای روانشناختی متناسب با شرایط و ویژگی‌های خاص هر منطقه هنوز هم نیازمند پژوهش‌های بیشتری است.

نتایج حاکی از آن بود که جنسیت در رفتار زیبایی شناسی زیست محیطی در این پژوهش عامل تأثیرگذاری نبوده است. علی‌رغم این نتیجه، باید توجه داشت که توجه به نقش زنان در جامعه برای حفظ زیبایی محیط زیست در کشور ما و بویژه در مناطق روستایی پررنگ و جدی نیست. از این‌رو، هنوز بسیاری از زنان از اصول اولیه و ابتدایی مربوط به محیط زیست بی‌اطلاع هستند (Hataminejad, & Jahedi, 2009: 153)؛ به طوری که برنامه‌های خاص زنان در یک خانوار روستایی بسیار کمتر بوده و بیشتر توجه بر قشر تولیدکننده جامعه روستایی است. به همین دلیل نیاز است که با پرهیز از هرگونه افراط و تفریط، زنان را در مسؤلیت زیبایی محیط زیست دخیل کرد (Pourghasem et al., 2017: 44). این امر حاکی از آن است که آنها ارتباط مناسب‌تری با طبیعت دارند. در مجموع، این نکته شایان توجه است که با توجه به ماهیت پویای روابط موجود بین متغیرهای تحقیق ممکن است در گذر زمان تغییر هر یک از متغیرها، تأثیرات متفاوتی بر متغیرهای دیگر داشته باشد. چراکه پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی است، بنابراین پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده با استفاده از داده‌های طولی مورد بررسی قرار گیرد. همچنین پژوهش‌های آتی باید بررسی کنند که چه متغیرهای میانجی و تعدیل‌کننده‌ای با توجه به سایر نظریه‌ها، بر رفتار زیبایی شناسی محیط زیست تأثیر دارند. همچنین، پیشنهاد می‌شود استفاده از رسانه‌های جمعی از جمله تلویزیون و رادیو به عنوان مهمترین منبع کسب اخبار محیط زیستی افراد مطرح باشد. همان‌طور که راتسارت و همکاران بیان می‌کنند، رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی فرصت بی‌نظیری در زمینه ارائه اطلاعات فوری، به‌روز با امکان ارتباطات دوطرفه فراهم آورده است؛ چراکه این شبکه‌ها زیربنای بسیار مناسبی هستند که می‌توان از آنها برای بهبود رفتار زیبایی شناسی محیط زیستی افراد استفاده کرد (Rutsaert et al., 2013: 16).

۵. فهرست منابع

- Alaghehband, A. 2012. Organizational Behavior Management. Amirkabir Publications. (in Persian).
- Azizi Khalkheili, T., Bakhshi Jahromi, A., and Bijani, M. (2012). Soil conservative behavior of farmers: The role of information & communication media. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*, 7(2), 51-61.
- Brick, C., Sherman, D. K., & Kim, H. S. 2017. Green to be seen” and “brown to keep down: Visibility moderates the effect of identity on pro-environmental behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 51, 226-238.
- Dagher, G. K., & Itani, O. 2014. Factors influencing green purchasing behavior: Empirical evidence

- Principles of Environmental Protection as A Training Goal. *Journal of Environmental Education and Sustainable Development*, 4 (3): 57-68.
- Mohammadi-Mehr, S., Bijani, M., & Abbasi, E. 2018. Factors Affecting the Aesthetic Behavior of Villagers towards the Natural Environment (The Case of Kermanshah Province, Iran). *Journal of Agricultural Science and Technology (JAST)*. 21(1): 1535-1367.
- Molnarova, K. J., Skrivanova, Z., Kalivoda, O., & Sklenicka, P. 2017. Rural identity and landscape aesthetics in exurbia: Some issues to resolve from a Central European perspective. *Moravian Geographical Reports*, 25(1), 2-12.
- Moztarzadeh, H., & Hodjati, V. 2015. Analysis of Formation of Sustainable Urban Development Paradigm. *Journal of Urban Landscape Research*, 1(2), 79-89. (in Persian).
- Pourghasem, F., Alibaygi, A.H., & Papzan, A.H. 2017. Comparative comparison of extension philosophical principles with environmental theories: A Strategy for management of rural environment. *Environmental Education and Sustainable Development*, 3(3). 21-54. (in Persian).
- Price, J. C., & Leviston, Z. 2014. Predicting pro-environmental agricultural practices: the social, psychological and contextual influences on land management. *Journal of Rural Studies*, 34, 65-78.
- Prior, J. 2017. Sonic environmental aesthetics and landscape research. *Landscape Research*, 42(1), 6-17.
- Raeisi, A.A., Bijani, M., & Chizari, M. 2018. The Mediating Role of Environmental Emotions in Transition from Knowledge to Sustainable Behavior toward Exploit Groundwater Resources in Iran's Agriculture. *International Soil and Water Conservation Research*, 6(2): 143-152.
- Rasouliazar, S. Sadighi, H., & Chizari, M. 2013. Professional Information and Use of Information Technology by Researchers and Specialists at Staff Level of Jihad-Keshavarzi. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*, 8(2), 139-153. (in Persian).
- from the Lebanese consumers. *Journal of Consumer Behavior*, 13(3), 188-195.
- Dearden, P. 1984. Factors influencing landscape preferences: an empirical investigation. *Landscape Planning*, 11(4), 293-306.
- Ghassami, F., Shobeiri, S.M., Larijani, M., & Farahmand rad, S. 2017. Fuzzy Multiple Attribute Decision Making Model for Choosing Environmental Education Method in Vocational and Technical Schools. *Environmental Education and Sustainable Development*, 5(3), 59-78. (in Persian).
- Han, H. 2015. Travelers' pro-environmental behavior in a green lodging context: Converging value-belief-norm theory and the theory of planned behavior. *Tourism Management*, 47, 164-177.
- Hataminejad, H., & Jahedi, F. 2009. The position of women's environmental knowledge in sustainable urban development. *Municipalities Journal*, 9(59). 50-55. (in Persian).
- JamshidiRad, M.S. 2018. The Effect of Education on Shiite Jurisprudential Issues in the Field of Plants and Trees on Students' Environmental Awareness, Attitude, and Behavior. *Environmental Education and Sustainable Development*, 3(3). 37-46. (in Persian).
- Krejci, R.V., and Morgan, D.W. 1970. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Kristian Steensen, N. 2017. From prediction to process: A self-regulation account of environmental behavior change. *Journal of Environmental Psychology*, (51), 189-198.
- Management and Planning Organization of Kermanshah Province. 2016 Statistical report of management and planning organization of Kermanshah province. not published. (in Persian).
- Mancha, R. M., & Yoder, C. Y. 2015. Cultural antecedents of green behavioral intent: An environmental theory of planned behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 43, 145-154.
- Mardani, A., Marashi, S., Safaei, M. M., & Hashemi, S. 2016. An Analysis of Religious

- Salimi Kouchi, J., Ebrahim, P. 2018. Evaluating the Components of Quality of Life in Rural Areas: A Case Study of Korbal District, Shiraz County of Iran. *Village and Development*, 20(3), 17-41. (in Persian).
- Shamsi Papkiade, S.Z., Shobeiri, S.M. 2018. Analysis of environmental education programs to identify strengths and weaknesses in higher education. *Journal of Environmental Science and Technology*, 19(4), 179-191. (in Persian).
- Svabo, C., & Ekelund, K. 2015. Environmental Aesthetics: Notes for design ecology. *Nordes*, 1(6), 1-9.
- Valizadeh, N., & Bijani, M. 2017. Application of Maslow's Needs Theory to Analyze Environmental Aesthetics Attitude of Rural People in Miandoab Township. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*, 12(2), 73-87. (in Persian).
- Yasouri, M., & Emami, S.F. 2018. Measurement of Environmental Sustainability in Rural Areas: A Case Study of Saravan Sub-district, Rasht County of Iran. *Village and Development*, 20(3), 85-110. (in Persian).
- Rutsaert, P., Regan, A., Pieniak, Z., McConnon, A., Moss, A., Wall, P. and Verbeke, W. 2013. The use of social media in food risk and benefit communication. *Trends in Food Science & Technology*, 30 (1), 84-91.
- Sabzali Parikhani, R., Sadighi, H., & Bijani, M. 2018. Ecological Consequences of Nanotechnology in Agriculture: Researchers' Perspective. *Journal of Agricultural Science and Technology (JAST)*, 20(2): 205-219.
- Sadeghi, A., Bijani, M., and Farhadian, H. (2020). The Mediating Role of Farmers' Time Perspective in Water Resources Exploitation Behaviour in the Eastern Area of Lake Urmia, Iran: An Environmental-Psychological Analysis. *Water and Environment Journal*, 34 (Supplementart S1), 106-120.
- Sakieh, Y., Salmanmahiny, A., Mirkarimi, S. H., & Saeidi, S. 2017. Measuring the relationships between landscape aesthetics suitability and spatial patterns of urbanized lands: an informed modelling framework for developing urban growth scenarios. *Geocarto International*, 32(8), 853-873.